

Onderweg

Protestantse Wijkgemeente Archipel / Benoordenhout
nr 8, 42e jaargang, oktober - november 2019

Wijn in bijbelse tijden

Preek van de leek:
Kathleen Ferrier

Inzameling Voedselbank

Het oorlogsgedenkraam

Colofon

Dit kerkblad wordt uitgegeven door de wijkgemeente Archipel-Benoordenhout. Duinzichtkerk, Van Hogenhoucklaan 89, 2596 TC Den Haag, tel. 070-3245778

Redactie:

Anne-Helene Borgts-Kooijmans (eindredacteur), Peter Sas

Administratie-adres/bezorging/abbonementen:

Kerkelijk Bureau, Van Hogenhoucklaan 89, 2596 TC, tel.: 070-3245778

Bijdragen Onderweg:

NL69INGB0000246128 t.n.v. Beheersstichting Duinzichtkerk/Vredeskapel onder vermelding van 'Bijdrage Onderweg'.

U kunt uw kopij tot uiterlijk op de aangegeven data vóór 12.00 uur inleveren. U kunt de kopij sturen of mailen naar ahborgts@gmail.com én naar het Kerkelijk Bureau: Van Hogenhoucklaan 89, 2596 TC, Den Haag, duinvre@xs4all.nl. Bij het onderwerp graag vermelden 'kopij Onderweg'.

Wilt u informatie op de website laten plaatsen, neem dan contact op met het Kerkelijk Bureau, duinvre@xs4all.nl.

Foto voorpagina: Open Monumentendag 2019. Foto Frank van der Leer

Data Onderweg 2019

Nummer	Deadline	Verschijningsdatum
9	13 november	26 november
10	4 december	17 december

LET OP!

De data voor nummer 10 zijn in het bovenstaande schema aangepast in verband met de Kerstdagen.

De toren en de klokken

Een kans om de toren van onze kerk te beklimmen: die lieten velen zich niet ontgaan. Op Open Monumentendag waagden velen de tocht naar boven. Van binnen bleek de toren een grote holle ruimte te zijn, met houten trappen langs de muren. Eenmaal boven werden de klimmers beloond met een prachtig uitzicht over onze wijk én met een kennismaking van nabij met de drie klokken: Petrus, Johannes en Jacobus.

Foto's Frank van der Leer

Meditatie

Wijn in bijbelse tijden

In een Amsterdamse tuin stond ik laatst mindfull op een rozijn te kauwen. De instructie was eigenlijk om er zo lang mogelijk op te sabbelen, om de ervaring van deze gedroogde vrucht in je mond zo volledig mogelijk te krijgen. Door lang bij de smaak, vorm en structuur van de rozijn te blijven kon je een stukje van zijn levensreis proeven: van wijnstok via rijpe druif naar zoete rozijn. Maar voor ik het wist was de rozijn al verdwenen. Ondanks die korte herdenking van de rozijn was wel een vraag opgekomen, want hoe zat dat eigenlijk met wijn in de Bijbel? Hoe lang is wijn al een onderdeel van het menselijk leven? Hieronder een kleine archeologie van wijngebruik in bijbelse tijden.

De eerste sporen van een wijngaard dateren uit 5000 voor Christus. De wijn werd niet puur gedronken, maar gemengd met allerlei smaakmakers als koriander, kaneel, zout water en zelfs kaas. Egyptenaren, chinezen, soemeriërs en natuurlijk de Grieken hadden allemaal hun eigen recepten.

Daarnaast werd de wijn voor medische doeleinden gebruikt. Een van de eerste medische handboeken staat op een kleitablet uit 2200 v. Chr. en noemt wijn meerdere malen, bijvoorbeeld in combinatie met honing tegen hoesten, of gekookt met kruiden tegen demonen. Want wijn wordt vaak in verband gebracht met het religieuze. Noach, die na de vloed als eerste een wijngaard aanlegde (Gen 9:20) ontmoette tijdens deze gebeurtenis volgens de Talmoed Satan.

Toen Noach begon met planten, kwam Satan langs, stond voor hem en vroeg: 'wat plant je?'. Noach: 'een wijngaard.' Satan: 'Wat is zijn soort?' Noach: zijn fruit, vers of gedroogd, is zoet, en wijn wordt ervan gemaakt, wat blijdschap brengt in het hart.' Satan: 'zullen we het samen planten?' Noach: 'akkoord.' (Midrash Agadah over Genesis 9:21)

Satan slachtte een lam, een leeuw, een aap en een varken en met het bloed besproeide hij de wijngaard.

Zo wordt duidelijk dat wijn niet altijd goed is voor een mens: met één beker wordt men zo mak als een lammetje, twee bekers leidt tot overmoedig leeuwgedrag, drie bekers zorgt voor ongecontroleerd apengedrag en na vier bekers rolt men in de modder als een varken. Deze associatie met dronkenschap vinden we vaker terug in de Bijbel, zoals in Spreuken 23: 'Wie roept altijd ach en wee, wie maakt altijd ruzie? Wie heeft altijd wat te klagen, wie raakt altijd nodeloos gewond? Wie heeft altijd troebele ogen? Een dronkaard, die tot in de vroege morgen drinkt, die blijft proeven van de wijn.'

Desalniettemin heeft wijn doorgaans een positieve betekenis, Spreuken 3:10 spreekt van wijn als zegen van God, in Deuteronomium (7:13, 33:28) is wijn een beloning voor Israël wanneer zij zich houden aan het verbond. Bij de grote feesten waar Deuteronomium over spreekt is wijn een onmisbaar element om, samen met vreemdelingen, weduwen en wezen, God te danken voor de oogst. Dezelfde feestvreugde is te zien bij bruiloften,

zoals die Jezus bijwoont in Kana. Door de wijn te vermenigvuldigen vermeerdert Jezus de zegen over het bruidspaar. Er zijn aanwijzingen dat Jezus zelf feestmalen organiseerde, wat altijd gepaard ging met verhalen over bekering, genezing of het koninkrijk van God. Op deze feesten dronk Jezus ongetwijfeld wijn, wat leidde tot de beschuldiging van omstanders: 'wat een veelvraat, wat een dronkaard, die vriend van tollenaars en zondaars' (Lucas 7:34).

Naast bruiloften werd ook wijn gedronken om de Sabbat te heiligen. 'Zich verheugen in God is niet mogelijk zonder wijn', volgens de Talmoed. Vandaar dat tijdens de traditionele paasmaaltijd de wijnbeker overvol wordt geschonken en een aantal keer rond gaat. Diezelfde wijnbeker gebruikt Jezus om tijdens het laatste avondmaal de woorden uit te spreken die opvallend veel overlap hebben met het bovenstaande: 'Drink allen hieruit, dit is mijn bloed, het bloed van het verbond, dat voor velen wordt vergoten tot vergeving van zonden. Ik zeg

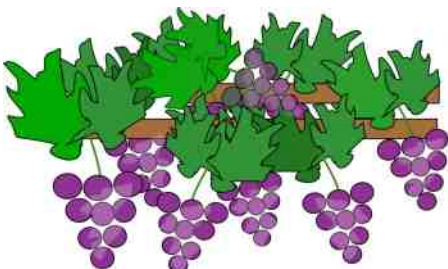

jullie: vanaf vandaag zal ik niet meer van de vrucht van de wijnstok drinken tot de dag komt dat ik er met jullie opnieuw van zal drinken in het koninkrijk van mijn Vader.' (Matteüs 26:27-29)

Wanneer de leerlingen die avond deze woorden horen, hebben zij ongetwijfeld allemaal flarden van bovenstaande feitjes en betekenissen in hun hoofd. Associaties met de feesten van Jezus, de legende van Satan en Noach, het verbond, en natuurlijk de zegenrijke beker van God; ze vallen samen in de woorden van Jezus. Voor ons christenen zijn die woorden misschien nog rijker, de joodse toost l'chaim (op/voor het leven) wijst zo naar Jezus als de weg, de waarheid en het leven.

Misschien is dat wel wat tijdens het avondmaal gebeurt, wanneer we brood en wijn tot ons nemen. Net als het mindful proeven van de rozen aan het begin van het verhaal om de levensreis van deze vrucht te proeven, proeven we de reis van Jezus langs zegen en godverlatenheid, langs feesten en beschuldigingen, om samen iets dichterbij dat koninkrijk van God te zijn. Om dat verbond met God nieuwe betekenis te geven. Gewoon even, tot dat de roes weer voorbij is.

Chris van Wieren

Gemeenteberichten

Dit keer geen berichten vanuit de gemeente, maar een bericht over mezelf.

De reis die niet doorging

Eerder berichtte ik dat ik van 13 t/m 19 september opnieuw naar Italië zou gaan, dit keer met het Utrechts Klokkenluiders Gilde (UKG) naar Noord-Italië. Ik zou daar onder meer de steden Milaan, Bologna, Pavia, Verona en Trente bezoeken, met bijzondere aandacht voor de kerken en haar klokken in deze steden. De reis was een groot succes, maar ik ben helaas niet mee geweest. Enkele dagen voor vertrek liet de behandelend cardioloog mij weten het niet verantwoord te vinden een vliegreis te gaan maken naar een 'vreemd' land. Hij raadde mij de reis af.

Ziekenhuisopname

Voorafgaand aan de reis was al bekend dat ik een katheterisatiebehandeling zou moeten ondergaan, met mogelijk in het verlengde daarvan een dotterbehandeling en het plaatsen van een stent. Een veelal poliklinische ingreep, met beperkte gevolgen. Maar dan na terugkeer uit Italië. Nu dus na afloop van de reis, waarvan ik geen deel uitmaakte. De katheterisatie was gepland op 25 september jl. Zij resulteerde echter in een directe opname. Een open hartoperatie bleek nodig. De operatie bestond uit drie omleidingen en vond twee dagen daarna plaats. Het herstel verliep voorspoedig. De woensdag daarop, 2 oktober, de vijfde dag na de operatie, werd ik al weer ontslagen. Aanvankelijk was ik tot niets in staat en voelde ik mij als een slappe vaatdoek. Inmiddels een week later voel ik mij al een stuk beter en probeer ik al weer wat zaken op te pakken.

Vervreemdend, maar in liefde omgeven

Met mijn ziekenhuisopname werd ik plotseling geconfronteerd met de keerzijde van mijn pastorale werk. Ik was niet meer de dominee die langskomt, maar zelf patiënt. Je ontwaakt, zonder te beseffen wat er gebeurd is. Aan bed gekluisterd, volledig afhankelijk van medische apparatuur en personeel. In gedachten

alleen maar bezig met jezelf, met je onvermogen en pijn. Het was voor mij een vervreemdende ervaring, alsof ik het zelf niet was, die daar lag te midden van kreunende en zuchtende lotgenoten. Ik zag mezelf niet liggend in, maar zittend naast het bed. Het kostte mij moeite om te zijn die ik was, patiënt, en mij daaraan over te geven. Maar het lukte en dan is het een weldaad te ervaren, met liefde omgeven te zijn, door mensen die van je houden. Vol begrip en zonder vragen.

Aandacht

Ik deed ook nog een andere ervaring op. De vele blikken van belangstelling in de vorm van kaarten, briefjes en mails uit de gemeente en van elders vormden een bron van troost en bemoediging. Nooit eerder heb ik me gerealiseerd hoe een enkel woord je kan raken en ontroeren, doordat het in een situatie van kwetsbaarheid bij je binnenkomt, je optilt en niet meer loslaat. Aandacht helpt, zo heb ik ervaren.

God

In de liefde van mijn beminden en de oprechte aandacht van allen die blijk hebben gegeven van hun belangstelling in de afgelopen periode, heb ik nog een geheel andere ervaring opgedaan, de ervaring van Gods liefdevolle toewending. In hun liefde en aandacht heeft Hij gezorgd voor mij. Mijn ziekenhuisopname en voortgaand herstel hebben van mij een dankbaar mens gemaakt.

Tot slot

Opzettelijk heb ik wat uitvoerig gesproken over mijn (onverwachte) ziekenhuisopname en hoe ik dit ervaren heb. Enerzijds om dit met u allen te willen delen, maar anderzijds ook, om het er daarna niet meer met u over te hoeven hebben. Na mijn korte periode van patiënt zijn, hoop ik u binnenkort weer als pastor te ontmoeten, waarbij het niet om mijzelf gaat, maar om u.

Ds. Jaap van de Meent

Opruimen in de Duinzichtkerk

'Preek van de leek' door Kathleen Ferrier

Op zondag 27 oktober zal in de Duinzichtkerk tijdens de reguliere ochtenddienst de 'preek van de leek' worden gehouden door Kathleen Ferrier.

In augustus is Kathleen Ferrier met ingang van 1 september 2019 op voordracht van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aangesteld als voorzitter van de Nationale UNESCO Commissie.

Zij heeft wereldwijde woon- en werkervaring, waaronder van 2013 tot 2018 in Hong Kong. In de jaren daarvoor was Kathleen Ferrier Tweede Kamerlid namens het CDA.

Kathleen Ferrier, foto door Foto Verhoeff in Leusden.

Boekentip: Tom Holland 'Dominion' / 'Heerschappij'

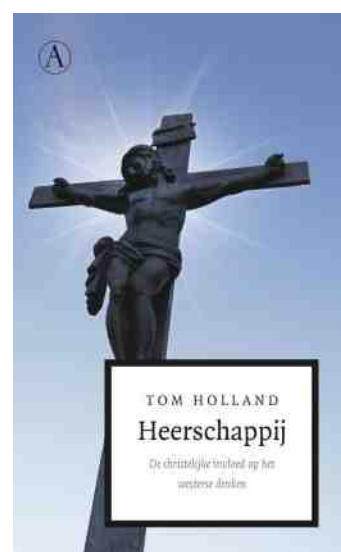
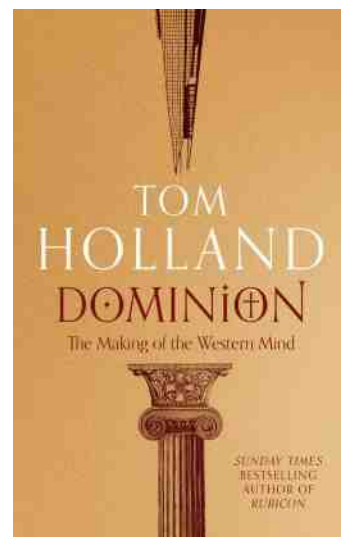
"De Grieken en de Romeinen zorgden voor vooruitgang en welvaart, daarna heeft het tijdperk van de 'christelijke' middeleeuwen niets goeds bereikt, maar gelukkig heeft de 'atheïstische' verlichting de draad weer opgepakt."

Dit beeld van het christendom als obstakel van de sociale en wetenschappelijke vooruitgang is wijdverspreid en terug te leiden tot bekende geschiedkundige studies. Tom Holland, classicus en historicus, bewijst het ongelijk van dit simpele beeld.

Hij laat in zijn nieuwste werk over de geschiedenis van het christendom zien dat de westerse maatschappij doorspekt is van de christelijke mindset, en dat dat in de meeste gevallen zo slecht nog niet is. Gelijkheid van man en vrouw, opkomen voor de zwakken, liefde als basis voor de wet zoals geformuleerd in de mensenrechten; zonder een figuur als Jezus was dit niet bereikt. En wanneer het christendom duidelijk de fout in gaat, laat Holland zien dat het diezelfde christelijke mindset is die corrigeert en bijstuurt.

Het boek is doorspekt met details (en daarom ook net zo dik als de gemiddelde Bijbel), levendige anekdotes en leest als een historische roman. De Nederlandse vertaling is al te bestellen en ligt vanaf januari in de winkel.

Chris van Wieren

Van uw pastorale ouderlingen

U weet dat juist in de vacaturetijd, we goed voor elkaar moeten zorgen. Want u weet het: "Wij zijn er voor u en wij zijn er voor elkaar".

Dus kent u een gemeentelid dat om welke reden dan ook bemoediging of extra aandacht kan gebruiken, laat het ons weten. We gaan verantwoordelijk om met de informatie die ons bereikt. De contactgegevens van uw pastorale ouderlingen vindt u hieronder.

Contactgegevens

Jan Willem Thijs
Van Diepenburchstraat 96, 2597 PW
070 3248896, jwt@kpnmail.nl

Jenny du Pon
Bezuidenhoutseweg 65-81, 2594 AC
070 2162181, jdupon@ziggo.nl

Annemie van Gend
Benoordenhoutseweg 78, 2596 BC
070 3242658 / 06 5115 7397
annemiebesier@hethaagsebos.eu

Zij richten zich vooral op gemeentelieden van 70 jaar en ouder.

Monique de Kruijf
Benoordenhoutseweg 275, 2596 BJ
06 13703816 (ook Whatsapp),
moniquedekruijf@ziggo.nl

Ruerd Ruben
Waaltdorperweg 51, 2597 HP
070 3264060, ruerd.ruben@wur.nl

Deze twee zijn er vooral voor de groep vijftigers en zestigers.

Jeugouderling

Daniël Akkerman
Ruychrocklaan 92, 2597 ER
06 27024043,
dpakkerman@gmail.com

Seizoenslunch op 31 oktober

Op donderdag 31 oktober is er weer een seizoenslunch. U kunt zich daarvoor inschrijven op de lijst onder de toren. Kosten zijn € 7,50. De lunch is vanaf 12.00, na de Koffie met de koster, want die gaat gewoon door.

Sylvia en Marike

Eten met de dominee

Op 20 september was er Eten met de dominee bij ouderling Ruerd Ruben. De foto's laten zien dat dit concept lekker eten, aandacht en gezelligheid en mooie gesprekken oplevert.

Dus als u ook eens mee wilt tafelen, laat het dan weten aan Monique de Kruijf.

Van de diaconie

Inzameling voor de Voedselbank in de Paardenberg rondom de oogstdienst op 10 november

Op de zondagen 27 oktober, 3, 10 en 17 november houden wij weer een inzameling. Dit keer is het goede doel de Voedselbank van de diaconale locatie de Paardenberg in Transvaal. Dit in tegenstelling tot de vorige jaren toen we alles bij de Lukaskerk brachten.

Onze wijkdiaconie heeft zich voor een paar jaar verbonden met de Paardenberg. Dat hebt u al op allerlei manieren kunnen merken. We begonnen met de tentoonstelling van de grote diaconie-panelen. In die weken verkochten we zakjes koekjes en hadden we dezelfde koekjes bij de koffie. Die koekjes worden gebakken door deelnemers aan het Wereldhuis; op die manieren verdienen zij iets bij. Dan was er de kledingbeurs die in juni van dit jaar plaatsvond. De opbrengst, € 600, is bestemd voor de aanschaf van schoolboeken voor JONG Transvaal. Deze huiswerkbegeleiding, voor middelbare scholieren, heeft stapels schoolboeken nodig. Inge van Bommel en ik gaan binnenkort de boeken kopen. En de actie Vakantietassen, dit jaar voor de tweede keer gehouden, is bestemd voor de kinderen van de Voedselbank in de Paardenberg. Dit uitdeelpunt is de grootste van Den Haag.

En dat maakt dan ook meteen duidelijk waarom we alle gaven hard nodig hebben. Wat kunt u meenemen? Alles wat lang houdbaar is. Pasta, rijst, wasmiddelen, shampoo, zeep, thee, koffie, pakken sap, hagelslag en vast nog veel meer waar ik nu even niet aan denk. U kunt het neerzetten in de hal, onder de toren. En misschien ook in de kerk.

Wij brengen dit alles graag naar de Paardenberg. Alvast veel dank!

Willemien de Vlieger-Moll

Allerzielen

Op 2 november van 20.00 - 22.00 uur staan we stil bij Allerzielen. Deze avond is een initiatief van Onder de Toren en is open voor alle buurtbewoners.

Allerzielen stamt uit de benedictijner kloostertraditie van Cluny, waar het in 998 voor het eerst gevierd werd. Sta een avond stil bij het leven, wandel in het labyrint, steek een kaarsje aan en luister naar muziek voor de ziel.

Boeken, boeken en nog eens boeken!

Het is u niet ontgaan, er staat een grote boekenkast in de kapel. In deze kast hebben we inmiddels de boeken zoveel mogelijk op onderwerp gesorteerd. Denk dan aan Literatuur, Lectuur, Geschiedenis, Natuur en handwerken, Reisboeken, Boeken over religie en aanverwante zaken, Boeken geschreven door Be-Noordenhoutse auteurs, over Den Haag en omstreken en nog veel meer.

Wilt u inleveren? Graag. De boeken graag op de onderste plank helemaal rechts neerzetten, dan worden ze later gesorteerd.

We zijn bezig met het printen van ronde stickers met het logo van Onder de toren. Die stickers plakken we op de mooie boeken. Natuurlijk kunt u de boeken lenen maar het zou fijn zijn wanneer deze dan weer terug komen. Voor de volgende geïnteresseerde lezer.

Bibliotheek

Daarnaast organiseren wij iedere maand een 'Bibliotheek'. Bij een kopje thee of koffie praten over boeken. Het onderwerp op 5 november is poëzie. Het is leuk te horen door welke dichter we worden geïnspireerd. Daarnaast is het natuurlijk ook gewoon gezellig om met elkaar over boeken te kunnen praten! Dus, 5 november tussen 14 en 16 uur.

Graag tot ziens,
Sylvia, Chris en Willemien

In de woestijn

Zoals beschreven in de vorige Onderweg, richt de diaconie zich dit jaar op het onderwerp 'eenzaamheid'. Hoewel we dit onderwerp niet heel vaak expliciet tegen komen in de Bijbel, is het thema van 'de woestijn' wel een belangrijk thema.

De woestijn als eenzame plek, waar je op jezelf bent teruggeworpen, zonder contact met mens of God, zonder geestrijk voedsel om je heen. Opvallend is dat deze woestijnervaring niet altijd negatief hoeft te zijn: de woestijn is ook een plek van inkeer en bezinning, juist omdat je op jezelf bent aangewezen. Pas wanneer er geen uitzicht is, geen hoop op een wenkend perspectief (in de Bijbel vaak verbonden met de aanwezigheid van God), wordt 'alleen zijn' vaak 'eenzaam zijn'. Opvallend is dat modern onderzoek over positieve gezondheid deze spirituele laag van mens-zijn ook waarderen: een gezond leven bestaat naast sociale participatie ook uit een zoektocht naar kwaliteit van leven en bezig zijn met zingeving.

Die eenzaamheid zien we soms heel expliciet bij mensen om ons heen, maar kan ook stilletjes op de achtergrond aanwezig zijn. Maar hoe ga je om met eenzaamheid in je omgeving? Op **woensdagavond 27 november** is in de Duinzichtkerk een diaconale training voor iedereen die geïnteresseerd is in deze vraag. Samen met een zorgprofessionaal onderzoeken gaan we praktisch bezig met het herkennen van en omgaan met eenzaamheid. Iedereen is van harte welkom, geef je op via c.vanwieren@pkn.nl.

Chris van Wieren

Werelddiaconaat

Najaarscampagne: Bouw de kerk in Syrië weer op

Bijna 4000.000 doden, 12 miljoen vluchtelingen en zo'n 14 miljoen mensen die in armoede leven. Dit is de trieste balans van acht jaar oorlog in Syrië. Nu het langzaam maar zeker veiliger wordt, keren de inwoners terug en beginnen met het herstel van hun land.

De kerk is het hart van de gemeenschap en juist die gemeenschap is een reden om terug te keren. Herstel van de kerk betekent herstel van de samenleving en hoop voor de toekomst. Daar helpt Kerk in Actie graag aan mee. Zij ondersteunt de Syrische christenen bij dit herstel van hun kerk en de kerkelijke infrastructuur.

Jurjen de Groot, directeur van Kerk in actie, reisde voor 'Met hart en ziel'

naar Syrië om met eigen ogen te zien hoe de kerk in een verwoest land werkt aan herstel. "Tijdens mijn reis zag ik hoe in Homs de kruizen van het altaar waren afgeslagen. De priester vertelde met een gebroken kruis in zijn handen hoe hij hoopte dat ze het kruis op een dag weer zouden oprichten boven de ingang. Dat vond ik echt ontroerend. Want het kruis is het hart van het evangelie. Het is misschien maar een stuk hout, maar er zit zoveel symboliek achter".

Naast de ondersteuning bij de kerk (her)bouw vindt er ook sociaal werk plaats door o.a. voedselpakketten en kleding te verstrekken.

Doe mee en steun dit werk! Maak uw/jouw bijdrage over op NL89 ABNA 0457 457 457 t.n.v. Kerk in actie o.v.v. Help de kerk in Syrië. U kunt ook online doneren. Bij voorbaat hartelijk dank.

Eric Ebbink

Maaltijdgroep op 7 oktober

FEEST !!!!!

Goh, een feest, wanneer?

Sorry, het was maandagavond 7 oktober. FEEST in de kerk!

Er waren veel mensen die gezellig mee aten, zo'n 40 mensen, alle plaatsen waren bezet. De koks waren onze koster Sylvia, Peter, man van Marike en Marike. Peter is de chef-kok van de Mallemolen, in de stad.

We kregen een driegangendiner en dat bestond uit:

- Pompoensoep
- Een groentemix met een aardappelpuree-'torentje' dat in de oven een bruin korstje gekregen had en stukjes kip en sla met tomaat en paddenstoelen
- IJS! Het zelfgemaakte ijs was HEERLIJK, Scmadi mocca con gelato (waarschijnlijk schrijf je het anders)

EN ER WAS KOFFIE! Het apparaat deed het dit keer WEL!

Normaal is het een lopend buffet, maar deze keer werd iedereen bediend, het was dus extra genieten.

Na het eten zouden de oude spullen die op het kerkplein stonden op de stoep gezet worden, maar iemand had alles al op de stoep gezet toen het 's avonds buiten nog licht was. Dus kon iedereen rustig naar huis toe.

Het was een hele relaxte gezellige avond, waarop we heerlijk gegeten hebben!

Schrijf snel in de agenda: maandag 4 november is er weer ETEN IN DE KERK!
CIAO, TOT GAUW!

Liefs, Anna

Kerstballen maken op 14 november

Op 14 november, vanaf 10.00 uur is er een workshop kerstballen maken met Marike. De kosten € 5,-.

De Koffie met de koster gaat gewoon door.

ZING MEE

Tijdens de afscheidsdienst van ds. Corrie van Duinen, eind vorig jaar, is er gezongen door een gelegenheidskoor, bestaande uit onze Duinzichtkerk-cantorij, aangevuld met andere zanglustige gemeenteleden.

Het 'optreden' was zodanig geslaagd, dat we dit project graag een vervolg geven: op de vierde Adventszondag, 22 december. Hieraan voorafgaand is er een viertal repetities op donderdagavond van 20.00 - 22.00 uur, op 28 november en 5, 12 en 19 december. Het repertoire moet nog worden bepaald, uiteraard passend bij Advent (met een glimp van Kerst?), e.e.a. in overleg met de voorganger. Immers: het wordt géén concert, we zijn liturgische medewerkers. Weet u van harte welkom!

Voor vragen of opmerkingen kunt u mij spreken (op zondagen na de dienst), bellen (0182-539162) of mailen (jboebla@online.nl).

Uw cantor-organist Gert Boersma

HET TWEEDE RAAM 70 jaar

Geschenk met kerkhistorie

Op 15 oktober 1949 was het zover, C. van den Bosch onthulde het glas-in-loodraam in de linker dwarsbeuk. Herinnering aan zijn broer, de Haagse hervormde predikant ds. D. A. van den Bosch. De toestand in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog en het kerkelijk verzet tegen de Duitse bezetter kwamen daardoor ook in de aandacht. In het boek 'Het verzet der Hervormde Kerk', door ds. H.C. Touw geschreven in opdracht van de synode, is deze periode uitgebreid toegelicht. Waarom dit raam in de Duinzicht-

Foto Frank van der Leer

kerk? Ds. L.D. Terlaak Poot, collega, had zijn wijkkerk en bijgebouwen ook beschikbaar gesteld om Nederlandse militairen ontspanning te bieden. Het Haagse Christelijke Tehuis voor militairen - ds. Van den Bosch was voorzitter - had een schenking gedaan om dit raam, gemaakt door Dirk Boode, te plaatsen. Tweemaal is ds. Van den Bosch te zien: als gemeentepredikant in toga én als predikant in soldatenjas, zelf lijdend en toch getuigend, de gevangenen in het afschuwelijke Kamp Amersfoort bemoedigend. Bovenin de ontreddering in Nederland. Een verwoeste brandende kerk, een gebombardeerde brug, een concentratiekamp met prikkeldraad, een uit het lood hangende weegschaal (het recht werd met voeten getreden!), een engel die de

vrede aankondigt. Onderin: de slang als duivelse oppositie tegen het Rijk van God, vurige vlammentongen van de hel (tegenbeeld van het Pinksterfeest), het borstwapen van de gerechtigheid, het schoeisel van de vrede, het schild van het geloof, het zwaard van de Geest. Door de herplaatsing van het raam naar de zijde van het kerkplein is dit onderste gedeelte vanuit de kerkruimte bijna onzichtbaar. Het hoofddeel wordt beheerst door Christus als zeggende Vredesvorst. De bruidsgemeente knielt aanmiddend en smekend om verlossing voor Hem neer. Ds. van den Bosch zelf is te zien, wijzend op zijn in 1940 uitgekomen boek, '666 - Het getal eens Menschen', onder andere de aanleiding tot zijn arrestatie.

Geloofsgetuigen

Rondom ds. Van den Bosch als gemeentepredikant staan van links naar rechts:

ds. K.H.E. Gravemeijer, wijkpredikant van de Schilderswijk, in de Zuiderkerk te Den Haag. Op 1 april 1940 werd hij secretaris van de Algemene Synode van de Nederlandse Hervormde Kerk. De juiste man, het juiste moment, de juiste plaats. Na de Duitse inval steeds ter verantwoording geroepen bij Seyss Inquart, Schriecke en Schmidt om in gespannen gesprekken de houding van de Kerk uit te leggen over actuelemaatregelen van de bezetter. Het gijzelaarskamp in St. Michielsgestel werd ook zijn deel. Kreeg na de oorlog terecht een ere-doctoraat theologie van de Rijksuniversiteit Utrecht.

Daarna is afgebeeld een arbeidersfamilie. Prof. mr. P. Scholten, eminent rechtsgeleerde op het gebied van verenigingsrecht, bepleitte met kracht de radicaal afwijzende houding tegenover de nationaal-socialistische ideologie: de Kerk is naar Nederlands Recht geen vereniging, geen stichting maar heeft haar eigen getuigend karakter temidden van ons volk.

Dr. J. Eykman, jeugdpredikant te Amsterdam. 'Wij bouwen verder - maar op welke grondslag?' was een preek als alarmsignaal! Getransporteerd als gijzelaar naar Buchenwalde, vrijgelaten voor een operatie. Hij hervatte zijn werk maar is door slechte conditie overleden 22 januari 1945. Een moedig man!

Prof. dr. H. Kraemer. In oorlogstijd legde hij interkerkelijke contacten en gaf leiding aan het universitaire verzet. Bewogen benadrukte hij de roeping van de Kerk ten opzichte van de Zending. Gegijzeld in St. Michielsgestel.

Dr. J. Koopmans, predikant rond de Noorderkerk te Amsterdam. Schreef illegale lectuur. In november 1940 al de brochure 'Bijna te laat' (hij bedoelde: met de waarschuwing tegen de jodenvervolging). Raadgever voor predikanten over de juiste prediking in oorlogstijd. Zelf vond ik het altijd tragisch te lezen dat hij, toekijkend in zijn huis naar een executie in het Weteringplantsoen, getroffen werd door een verdwaalde kogel. Kort voor de bevrijding bezweek hij 24 maart 1945.

Rondom ds. Van den Bosch als predikant in het Kamp Amersfoort staan gegroepeerd:

ds. A.M.J. Rottenberg, een christen geworden Poolse Jood, sinds 1928 werkend in Rotterdam, zending onder Israël bedrijvend. Gevangengezet in Scheveningen, Amersfoort en Buchenwalde, prekend voor de gevangenen, uiteindelijk omgekomen in de kwikzilvermijnen van Mauthausen, 16 juni 1942.

ds. A.R. Rutgers. In de crisistijd evangelisatie onder werklozen in Rotterdam. Door zijn radicale prediking en levenshouding botste hij met het nationaal-socialisme. Moest zich zes maal verantwoorden voor de Sicherheits Dienst. Tot geen enkel compromis bereid. In het kamp Dachau gruwelijk mishandeld en daar bezweek, 2 april 1942.

Veel kaalgeschoren kampbewoners - die ds. Van den Bosch zijn kampgemeente noemde - luisterden in de overvolle barak met grote gretigheid naar zijn clandestiene preken, in zijn soldatenmantel. Uiteindelijk werden de preken verboden.

Post scriptum

Zolang de Duinzichtkerk bezocht blijft worden zal er belangstelling zijn voor de geschiedenis van het kerkgebouw. Heel opbeurend is het zeker dat ik nieuwkomers om mij heen zie. Voor hen speciaal in de afgelopen maanden de vier bijdragen: 'De wonderbare Visvangst', '13 april 1935', 'de Hofbank', 'Het oorlogsge-denkraam'.

Onkundig over de tegenwoordige kerkelijke situatie in stad en land ben ik allerminst. Ieders wens is het toch dat ook de Duinzichtkerk voor de protestantse gemeente behouden mag blijven. Overigens; de aanwezigheid van gebrandschilderde ramen is ondergeschikt, een toegevoegde waarde. In protestantse zin komt de gemeente bijeen om door de Woordverkondiging uitgelegd te krijgen wat Christus voor eenieder persoonlijk betekent. Daarom ook is het juist en opvallend dat Hij in het middelpunt staat op ieder glas-inloodraam.

A. van der Weel

MAALTIJDGROEP 4 NOVEMBER

BELANGRIJK !!!

Maandag 4 november is het weer ETEN IN DE KERK.

Hopelijk heeft U de enthousiaste verhalen gehoord en wilt U het ook eens meemaken. Aanmelden kan NIET meer via Caroline, maar wel via mij, sasanna@hotmail.com, 070-3240078. Of intekenen op de lijst onder de toren. Om 18.00 uur is de borrel, rond 18.30 uur gaan we aan tafel.

Het maaltijdteam is nog op zoek naar een deeltijd kok, keukenprins/prinses. Meld u aan!

Ik hoop VEEL mensen te zien, tot de 4de! Namens het maaltijdteam, groetjes, Anna

Leerhuis 14 november

Navolging van Christus anno 2020

Op donderdag 14 november 2019 spreekt ds. Hans Tissink over de vraag hoe de spiritualiteit van Thomas a Kempis (1380-1471) en zijn beroemde boek 'De Navolging van Christus' ons in deze tijd kan helpen in ons geloofsleven.

Hans Tissink (1960) heeft in Zwolle een pioniersplek gesticht rondom Thomas a Kempis en de Moderne Devotie. Ook schreef hij een mooi boekje: 'Mediteren met Thomas a Kempis', waarin hij ons inwijdt in de mystiek van A Kempis. Op 14 november vertelt hij hoe wij nu iets van die spiritualiteit kunnen beleven. Met een lezing en met gespreksvragen die je dichter bij je bron brengen.

De lezing start om 20.00 uur in de Duinzichtkerk, Van Hogenhoucklaan 89.

De leerhuisavonden zijn een gezamenlijk initiatief van DEZINNEN, de Duinzichtkerk en de CTK.

ORGELCONCERT OP ZATERDAG 26 OKTOBER

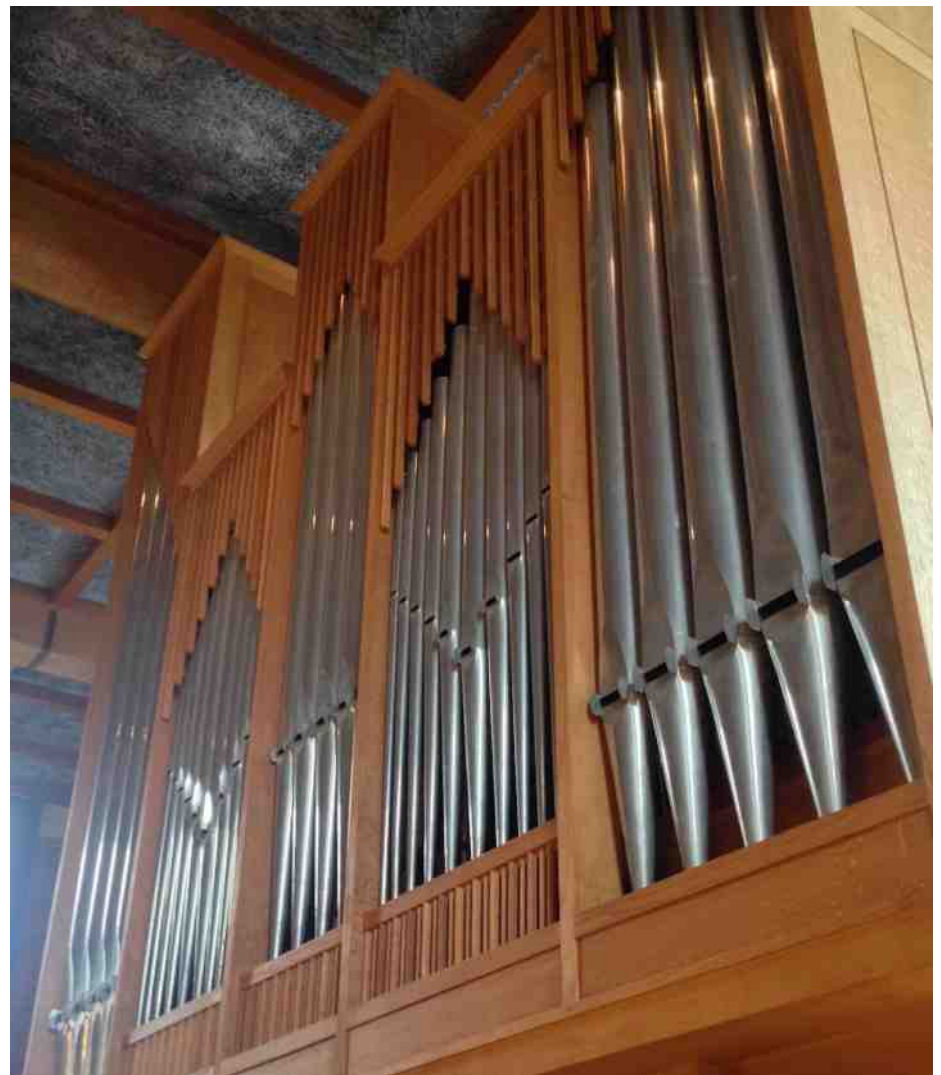
De vaste organist van de Nieuwe Badkapel Bert Mooiman zal – zoals al eerder werd aangekondigd – op zaterdag 26 oktober van 16.00 tot 17.00 uur in de Duinzichtkerk een concert geven op het Van Vulpen-orgel.

Bert Mooiman geeft zijn concert als titel mee:

'Het orgel als kamermuziekinstrument: orgeltrio's van J.S. Bach'

Het belooft een mooi concert te worden waarin de muziek van J.S. Bach centraal staat.

Na afloop van het concert, dat vrij toegankelijk is, bestaat de gelegenheid om elkaar onder het genot van een drankje in de kapel te ontmoeten.

Geloofsopvoeding: wat geef je mee?

Een avond over geloofsopvoeding. Bij geloofsopvoeding gaat het om je eigen overtuigingen en hoe je die deelt met je kinderen. Ieder mens is uniek en elke gezinssituatie is anders. We wisselen ervaringen uit. Wat heb ik 'van thuis' mee gekregen? Wat zou ik graag door willen geven? Hoe doe je dat?

Welkom op 6 november om 20.00 uur in de Christus Triumfatorkerk. Leiding Chris van Wieren en ds. Jaap van den Akker.

Werkgroep Marienbrunn

Als secretaris van onze DZK/VK/CTK-werkgroep Marienbrunn wil ik u/je het volgende gedeelte uit het verslag van onze (140ste!) bijeenkomst, voorzien van twee foto's van de Leipziger Panometer en de tuin--expositie, niet onthouden:

Terugblik op onze hemelvaartsreis naar Leipzig 2019

De terugblik wordt geïllustreerd met ieders meegenomen foto's en wordt gehouden onder het genot van thee, koffie en heerlijke taarten. Het was goed om onze ervaringen met elkaar te delen en om vast te kunnen stellen dat we als vanouds weer heel 'herzerwärmend' in onze zustergemeente Leipzig-Marienbrunn zijn ontvangen en onthaald.

Veel lof is er voor Sophia en Rudolf, die zoveel op de schouders hebben gekregen met voorbereiden, uitvoeren, en persoonlijk begeleiden van de hele organisatie. En dat alles met vrijwel de hele tijd de kleine - vaak dorstige - baby in de draagzak! Gelukkig was de hele gemeente erg actief met de praktische uitvoering.

Het programma, dat voor de tweede keer in het positieve teken stond van 'De wereld is mooi', had als thema het instandhouden van onze schepping en de natuur, met extra aandacht voor de insecten, in het bijzonder de bijen. To Bee, or not to Bee.

We kregen een, vanwege de Duitse taal niet door iedereen goed te volgen, lezing over de bijenstand, gehouden door een zeer bevlogen deskundige dame. Zij vertelde ons over de verschillen tussen de diverse soorten van deze nuttige insecten (wel honderden!) die voor de bevruchting zorgen van onze gewassen. Een even bevlogen, maar ons veel meer zeggende, emeritus predikant vervolgde met een aanmoediging om sterker dan tot nu toe wereldwijd onze christelijke stem te verheffen tegen alles wat de schepping bedreigt.

Een en ander sloot mooi aan bij ons geschenk van bloemzaden en het bijenhotel, passend vormgegeven met de fronten van onze kerken. Dat staat nu, hopelijk veel door gas-

ten bezocht, te pronken in de kerk-tuin.

De volgende dagen werden gevuld met een bezoek aan de Panometer. Daarin werd vertoond de (ver)wonderlijke en leerzame (ver)grote en kleine beelden van een bijzondere tuin die in Mariebrunn was nagelaten, als voorbeeld van heelheid van de schepping in zakformaat, door een dame die daarin paradijselijk had geleefd. Dit ten voorbeeld hoe alles, klein of groot, levend of dood, ertoe doet.

Excursie op zaterdagochtend naar de Panometer.

Verder hebben we onder meer genoten van een aardige toeristische busronddrit in en om Leipzig, de gezamenlijke koffie/thee/bier/sapjes/taart&kuchen-momenten en het gezamenlijk afwassen en opruimen ervan, de openluchtkerkdienst met toespraken en muzikale bijdragen (zoals ons 'werkgroep lied' over de schone aarde, tweetalig ingestuurd en uitgevoerd door allen), de buitenmaaltijden in de stralende zon en met buitengewoon hoge temperaturen, de zelfwerkzaamheid bij de voorbereiding ervan, de persoonlijke gesprekken intussen. En niet te vergeten: voor een aantal van ons een eerste individuele kennismaking met de inmiddels weer opgebloeide cultuurstad Leipzig, waarvan uit toch maar mooi de Wende het startschot is gegeven!

Kortom: we kunnen met dankbaarheid en plezier terugkijken op ons bezoek.

En dan nu alvast vooruitzien naar de volgende ontmoeting in 2020, hier in Den Haag. Beide voorzitters, Sophia en Volkert, waren in Leipzig al in gesprek over het thema voor het volgende jaar en onafhankelijk van elkaar was de eerste gedachte 'Water'. Dit is in lijn met 'De wereld is mooi' en water is een element van mondiaal vitaal belang voor iedereen om te (over)leven.

Dus: op naar het volgend jaar, met groene hesjes, het vervolg op ons 'werkgroep lied' en nieuwe inspiratie!

De avond wordt, zoals gebruikelijk, besloten met het bekende 'hapje en drankje' en dank voor ieders aanwezigheid.

Hemelvaart valt volgend jaar op donderdag 21 mei. Op de vrijdag en zaterdag, 22 en 23 mei, zal het thema 'Water' theologisch, natuurwetenschappelijk en recreatief benaderd worden.

Prille plannen zijn bezoeken aan de Vlietlanden tussen Schipluiden, Maasland en Maassluis, aan de waterwinduinen en strand bij de Meijendel of wat nog door de werkgroep leden wordt aangedragen. De werkgroep komt voor verdere voorbereidingen weer samen in de Duinzichtkerk om 20.00 uur op dinsdag 3 december. Iedereen vanuit de gemeenten van harte welkom!

Met dank aan Joanneke Teijken, Peter Sas, 06-17370465, 070-3240078

Vlietlanden, Vlaardingen-Maasland

PREEKROOSTER

H.A. = Heilig Avondmaal,
w+c = Woord en Communie

Duinzichtkerk

Aanvang 10.00 uur, tenzij anders vermeld

- 27/10 "Preek van de leek";
mw. K(athleen Ferrier
- 03/11 ds. R.B. ten Hoopen
- 10/11 Dankdag, gezamenlijke
dienst met CTK in de DZK;
ds. J. van den Akker
- 17/11 ds. IJ. Akkerman
- 24/11 Gedachtenisdienst,
ds. J. van de Meent

Nebo

Aanvang 11.30 uur

- 03/11 Past. E. Beerends, w+c
- 17/11 ds. L. Marchand, H.A.
- 01/12 ds. T. Hetteema
- 15/12 ds. H. van Laren
- 25/12 Kerst op het Plein,
gv. B. Zwaan
- 29/12 dhr. E.J. Westera

Collecte op 3 november:
voor Wereldhuis Den Haag.

Protestantse
Diaconie
Den Haag

Preekstoel van St. Gummaruskerk te Lier. Bron Wikipedia.

Collecterooster

27 okt	Centrale Diaconie	Eigen wijkgemeente
3 nov	Diaconale collecte, Wereldhuis	Eigen wijkgemeente
10 nov	PKN, Dorpskerken	Eigen wijkgemeente
17 nov	Wijkdiaconie	Eigen wijkgemeente
24 nov	Centrale Diaconie	PKN, Pastoraat

Opbrengsten collecten september

1 sep	1e collecte	Centrale Diaconie	182,75
	2e collecte	PKN, Missionair werk	154,85
8 sep	1e collecte	PKN Jeugdwerk (JOP)	206,39
	2e collecte	Eigen wijkgemeente	145,10
15 sep	1e collecte	Kerk in Actie, Zending	524,04
	2e collecte	Eigen wijkgemeente	177,49
22 sep	1e collecte	Wijkdiaconie	174,80
	2e collecte	PKN Vredeswerk	139,07
29 sep	1e collecte	KIA, eenzame ouderen in Moldavië	283,95
	2e collecte	Eigen wijkgemeente	175,50

Gegevens betreffende de gemeente

Predikant:

Interim-predikant is ds. Jaap van de Meent, bereikbaar tel. 06-20498002. E-mail: contact@jaapvandemeent.nl. Ook bereikbaar via het kerkelijk bureau.

Diaconaal opbouwwerker:

Jeannet Bierman. Bereikbaar via STEK: 070-3181616, info@stekdenhaag.nl of jbierman@stekdenhaag.nl.

Jeugdwerker:

Chris van Wieren, maandag en donderdag in de DZK en vrijdag in de CTK; 06-34933775 / c.vanwieren@pkn.nl.

Scriba:

Gerrit van Straalen, Oostduinlaan 81, 2596 JJ Den Haag, tel.: 070-3268822, e-mail: straalg@kpnmail.nl

Organisten:

Duinzichtkerk: Gert Boersma, Meerburgstraat 8, 2804 ZE Gouda, tel.: 0182-539162; Vervanging: Roelfien Folkersma, Hemsterhuisstraat 10, 2513 RD Den Haag, tel: 06-29155905

Kerkelijk bureau:

Annika Kruihof, Van Hogenhoucklaan 89, 2596 TC 's-Gravenhage. Openingstijden: maandag en donderdag van 9.00-13.00 uur. Buiten deze uren en bij afwezigheid contact via voicemail op tel. 070-3245778. Alle correspondentie en nota's naar het Kerkelijk Bureau. Ook bereikbaar via e-mail: duinvre@xs4all.nl.

Adres voor doopbediening, huwelijksbevestiging en attestaties:

Neem contact op met het kerkelijk bureau of met de scriba.

Auto-rijdienst Duinzichtkerk:

Tineke van Bommel-Reehoorn, tel. 06-4454 3447

Beheersstichting Duinzichtkerk/Vredeskapel:

Vrijwillige bijdragen, bijdragen in het kader van de Actie Kerkbalans, giften of legaten ten behoeve van de Wijkgemeente Archipel Benoordenhout gaarne overmaken op rekening NL69 INGB 0000 2461 28 t.n.v. Beheersstichting DZK/VK. Penningmeester: Kerst K. Troost, tel. 06-83702602 of e-mail kerstktroost@gmail.com

Onderhoudscommissie DZK/VK: Stan Butijn

Penningmeester Wijkdiaconie:

Rekening NL63 INGB 0000 3115 17. Informatie bij Nel Klamer-Brouwer, Bankastraat 157, 2585 EM Den Haag, tel. 070-3501317, e-mail: p.klamer@ziggo.nl

Giften voor ZWO en andere diaconale doelen kunnen ook naar voornoemd rekeningnummer van de Wijkdiaconie worden over gemaakt.

Werkgroep Marienbrunn

De Werkgroep Marienbrunn onderhoudt de contacten met onze Partnergemeente in Leipzig. Rekening NL81 INGB 0000 4579 54

Kosterij Duinzichtkerk:

Sylvia Huijboom, Van Hogenhoucklaan 93, 2596 TC, tel. 070-3245774

Partnergemeente Marienbrunn

In de tuin achter de kerk in Leipzig Marienbrunn staat in een bloemenperk het door de gemeente uit Den Haag geschonken insectenhotel. Voorzien van houten stam en een beetje dakbedekking om de tijd wat langer te weerstaan. Foto toont zijde met Vredeskapel. Aan de achterzijde zijn de Christus Triumfatorkerk en de Duinzichtkerk.

AGENDA

OKTOBER

zaterdag 26	16.00 uur	Orgelconcert op Van Vulpen-orgel door Bert Mooiman. Na afloop hapje en drankje in de kapel, Duinzichtkerk.
zondag 27	10.00 uur	Preek van de leek verzorgd door mw. K(athleen) Ferrier, Duinzichtkerk.
donderdag 31	10.00 uur	Koffie drinken met de koster in de kapel.
donderdag 31	12.00 uur	Seizoenslunch, graag vooraf intekenen op lijst onder de toren. Bijdrage in de kosten EUR 7,50. Hartelijk welkom namens Sylvia en Marike. Locatie kapel Duinzichtkerk.

NOVEMBER

zaterdag 2	20.00 - 22.00 uur	Allerzielen; sta met een warme drank stil bij het leven, wandel in het labyrint, steek een kaars aan luister naar muziek voor de ziel, Duinzichtkerk.
maandag 4	18.00 - 20.00 uur	Maaltijdgroep in de kapel van de Duinzichtkerk, graag vooraf opgave op lijst onder de toren. Aan tafel 18.30 uur.
dinsdag 5	14.00 - 16.00 uur	Bibliotheek, Boeken en lekkere thee. Een goed gesprek, een mooi gedicht, Duinzichtkerk.
donderdag 7	10.00 - 11.00 uur	Koffie drinken met de koster in de kapel, Duinzichtkerk.
donderdag 14	10.00 uur	Koffie drinken met de koster in de kapel, Duinzichtkerk.
donderdag 14	10.00 uur	Workshop kerstballen maken o.l.v. Marike. Opgave vooraf niet nodig. Kosten EUR 5,00. Locatie kapel Duinzichtkerk.
donderdag 14	20.00 - 22.00 uur	Leerhuis met ds. Hans Tissink; spiritualiteit en 'Mediteren met Thomas a Kempis' (ook titel van boek van ds. Tissink), locatie Duinzichtkerk.
zondag 17	ca. 11.10 uur	Wereldwinkel in de kapel, Duinzichtkerk.
donderdag 21	10.00 uur	Koffie drinken met de koster in de kapel, Duinzichtkerk.
donderdag 21	11.00 - 12.30 uur	Bijbels Leerhuis o.l.v. ds. Jaap van de Meent ter voorbereiding van de kerkdienst op 24 november, Duinzichtkerk.
vrijdag 22	13.00 - 17.00 uur	Benefiet Bridgedrive, aanmelden bij Chris: c.vanwieren@pkn.nl, Duinzichtkerk.
donderdag 28	10.00 uur	Koffie drinken met de koster in de kapel, Duinzichtkerk.
donderdag 28	20.00 - 22.00 uur	Zing Mee; oefenen voor zingen tijdens de kerkdienst op 22 dec., Vierde Advent, o.l.v. cantor-organist Gert Boersma. Duinzichtkerk.

DECEMBER

donderdag 19	10.00 - 11.00 uur	Bijbels Leerhuis o.l.v. ds. Jaap van de Meent ter voorbereiding van de kerkdienst op 25 december, Duinzichtkerk.
--------------	----------------------	--

BENEFIET BRIDGEDRIVE DUINZICHTKERK 22 NOVEMBER 13.00 - 17.00 UUR